

<https://doi.org/10.15407/economyukr.2023.05.066>

УДК 336.1:352

JEL: H70

М.В. ГОРІХОВСЬКИЙ, канд. екон. наук, заступник директора з навчальної роботи
ВСП «Фаховий коледж економіки, права та інформаційних технологій»
ПЗВО «Кам'янець-Подільський податковий інститут»
вул. Князів Коріатовичів, 21, 32300, Кам'янець-Подільський, Україна
e-mail: korsar.grup@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8777-8071>

В.С. ОГАНЕСЯН, канд. екон. наук, викладач, голова циклової комісії
ВСП «Фаховий коледж економіки, права та інформаційних технологій»
ПЗВО «Кам'янець-Подільський податковий інститут»
вул. Князів Коріатовичів, 21, 32300, Кам'янець-Подільський, Україна
e-mail: oganesjan2009@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6511-0284>

С.В. ВОЗНЮК, канд. техн. наук, викладачка
ВСП «Фаховий коледж економіки, права та інформаційних технологій»
ПЗВО «Кам'янець-Подільський податковий інститут»
вул. Князів Коріатовичів, 21, 32300, Кам'янець-Подільський, Україна
e-mail: svitlana.scientificwork@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7883-6137>

ФОРМУВАННЯ ДОХІДНОЇ ЧАСТИНИ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У ПЕРІОД ВІЙНИ І ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ (НА ПРИКЛАДІ КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКОГО РАЙОНУ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Проаналізовано й оцінено структуру дохідної частини бюджетів територіальних громад Кам'янець-Подільського району Хмельницької області. Висвітлено вплив децентралізації на незалежність територіальних громад від державного бюджету, їх можливості самостійно забезпечувати власні доходи і рівень залежності від державних субвенцій.

Ц и т у в а н н я: Горіховський М.В., Оганесян В.С., Вознюк С.В. Формування дохідної частини територіальних громад у період війни і повоєнного відновлення (на прикладі Кам'янець-Подільського району Хмельницької області). *Економіка України*. 2023. № 5. С. 66—81. <https://doi.org/10.15407/economyukr.2023.05.066>

© Видавець ВД «Академперіодика» НАН України, 2023. Стаття опублікована на умовах відкритого доступу за ліцензією CC BY-NC-ND license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>)

Ключові слова: доходи територіальних громад; бюджет; децентралізація; місцеві фінанси; податкові надходження; неподаткові надходження; доходи від операцій з капіталом; міжбюджетні трансферти.

Формування дохідної частини бюджетів під час децентралізації — одне з головних завдань становлення ефективної роботи органів місцевого самоврядування в територіальних громадах (ТГ). Реалізація поставлених економічних цілей є неможливою без пошуку фінансових ресурсів і забезпечення достатніх дохідних джерел для поповнення місцевих бюджетів. З огляду на це, шляхи формування дохідної частини бюджету ТГ є дуже важливими для розуміння, отже, потребують подальшого дослідження.

Посилення уваги науковців до формування місцевих бюджетів територіальних громад України дістали свій прояв у новітніх працях таких учених-економістів, як Я. Арабчук (фінансова децентралізація — основна складова спроможної громади) [1]; М. Горіховський (роль місцевого самоврядування в контексті децентралізації влади і публічного адміністрування) [2; 3]; А.Р. Беля (аналіз формування доходів місцевих бюджетів в умовах адміністративно-фінансової децентралізації) [4]; С. Надал і Н. Спасів (доходи місцевих бюджетів у контексті децентралізації в Україні) [5]; О. Лісничук і Н. Литовченко (формування дохідної частини місцевих бюджетів в умовах бюджетної децентралізації) [6] та інші. Дослідження ж і оцінювання дохідної частини бюджету громад Кам'янець-Подільського району, їх результативності й ефективності проводяться вперше.

Отже, **мета статті** — проаналізувати й оцінити структуру дохідної частини бюджетів територіальних громад Кам'янець-Подільського району в період війни, виявити проблеми їх економічного розвитку.

Місцеві бюджети за допомогою фінансових ресурсів активно впливають на економічні й соціальні процеси адміністративно-територіальних одиниць, створюють можливості для розв'язання загальнодержавних проблем на регіональному рівні й підвищення якості життя громадян. Для цього формування і використання фінансових ресурсів місцевими органами державної влади мають визначатися на основі пріоритетів і стратегічних цілей розвитку держави [1].

В Україні основним елементом ефективного управління процесом наповнення бюджету є дієздатні новостворені територіальні громади, які за допомогою доходів вирішують нагальні соціально-економічні питання місцевого значення, задовольняючи, згідно з чинним законодавством, інтереси населення. Децентралізація зробила ТГ незалежними від державного бюджету, надавши їм великих можливостей для самостійного планування розвитку своїх територій і втілення реальних стратегічних проєктів. Держава лише здійснює фінансову підтримку шляхом надання територіальним громадам коштів у вигляді трансфертів, субвенцій, дотацій для реалізації програм їх соціально-економічного розвитку.

На етапі децентралізації влади в Україні актуальними є проблеми розвитку інституту місцевого самоврядування, який діє в умовах удосконалення моделі держави на підставі політичних, економічних, соціальних та історичних традицій. Децентралізація влади — складне і багатоаспектне завдання державної політики. Вона передбачає часткове передання повноважень від центральних органів влади до органів місцевого і регіонального рівнів, а також передання повноважень органам влади, які безпосередньо не належать до виконавчої гілки, а саме — місцевому самоврядуванню.

Децентралізація державної влади як універсальне явище відображає процеси перерозподілу повноважень між органами державної влади і органами місцевого самоврядування. Чим більше децентралізовано державну владу, тим значущою є частка економічних методів впливу на керований об'єкт управління, гнучкішою є управлінська система і розвинутішими демократичні інститути, міцнішою є сама демократія [2, с. 73]. Місцеві бюджети — це засіб акумулювання і перерозподілу доходів, необхідних для забезпечення впливу органів місцевого самоврядування на соціально-економічний розвиток територій і фінансування регіональних програм. Кожен орган влади повинен мати свої фінансові джерела, достатні для вирішення соціально-економічних завдань регіону [4]. Роль доходів місцевих бюджетів важко переоцінити, оскільки вони є інструментом механізму реалізації бюджетної політики на місцевому рівні, дають можливість органам місцевого самоврядування забезпечувати належне виконання покладених на них завдань і функцій, підвищувати їх роль і ефективність функціонування. Брак стабільних доходів у місцевих бюджетах призводить до зменшення рівня фінансової автономії і фінансової незалежності, істотно обмежує здатність місцевої влади впливати на розвиток підконтрольних адміністративно-територіальних громад [7, с. 9].

З метою забезпечення принципу самостійності місцевих бюджетів і надання фінансової незалежності органам місцевого самоврядування при виконанні покладених на них функцій основну увагу зосереджено на власних дохідних джерелах [4, с. 134] (рис. 1).

Результати виконання місцевих бюджетів демонструють загальний соціально-економічний стан відповідної території та її потенціал до сталого розвитку. Якщо місцевий бюджет володіє достатньою кількістю ресурсів, то це свідчить про те, що територіальна громада може надавати більшу кількість різноманітних послуг своїм жителям. Це проявляється в реалізації соціальних та інфраструктурних проектів, залученні інвестиційного капіталу, розробці програми місцевого розвитку, створенні засад для розбудови підприємництва і фінансування інших заходів для покращення умов проживання жителів громади [4]. З проведенням реформи органи місцевого самоврядування мають більше повноважень з економічного управління територіальними громадами і достатньо коштів для реалізації своїх стратегічних програм розвитку.

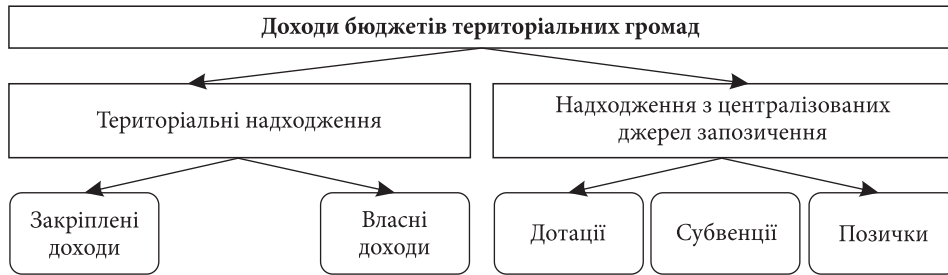

Рис. 1. Схема структури доходів бюджетів територіальних громад
Джерело: [4, с. 134].

У цілому в розпорядженні місцевих бюджетів є багато джерел доходів, які можна об'єднати в декілька основних груп:

- частина загальнодержавних податків;
- місцеві податки і збори;
- неподаткові надходження;
- міжбюджетні трансферти — субвенції і дотації [8].

До місцевих бюджетів громад надходить лише частка деяких загальнодержавних податків і зборів, а саме: податок на доходи фізичних осіб (ПДФО), податок на прибуток підприємств, рентна плата за використання природних ресурсів, акциз на спирт, алкоголь, тютюн, паливо тощо. Частки надходжень різняться. Наприклад, з ПДФО до бюджетів територіальних громад надходить 60 % (у Києві — 40 %), з рентної плати за користування надрами — 3 %, а від акцизу на пальне — 13,44 %¹.

Місцева влада збирає свої податки і збори: єдиний податок, податок на майно, земельний податок, збір за місця для паркування і туристичний збір. Їх встановлюють виключно органи місцевого самоврядування на пленарних засіданнях міської ради, тобто саме від місцевих народних обранців залежить, чи буде використовуватися той чи інший податок (збір) на території громади і яким буде його розмір. Ще одне джерело доходів для місцевого бюджету — неподаткові надходження. Ними можуть бути прибутки комунальних підприємств, штрафи, адміністративні збори і платежі або плата за послуги, які надають бюджетні установи. Також до місцевих бюджетів зараховують штрафи за порушення законодавства про працю. Ще є кошти, які громада отримує з інших бюджетів — державного або місцевих. Їх називають міжбюджетними трансфертами, які надаються у формі різного роду субвенцій і дотацій. Наприклад, гарантовану державою заробітну плату педагогам виплачують коштом освітньої субвенції з державного бюджету. Її перераховують до місцево-

¹ Бюджети територіальних громад обласних центрів України за 2018—2021 роки. Аналітичний огляд. Центр спільних дій. URL: <https://centreua.org/wp-content/uploads/2021/07/Byudzhety-terytorialnyh-gromad-oblasnyh-tsentriv-Ukrai-ny-za-2018-2021-roky.-Analitychnyy-oglyad.pdf>

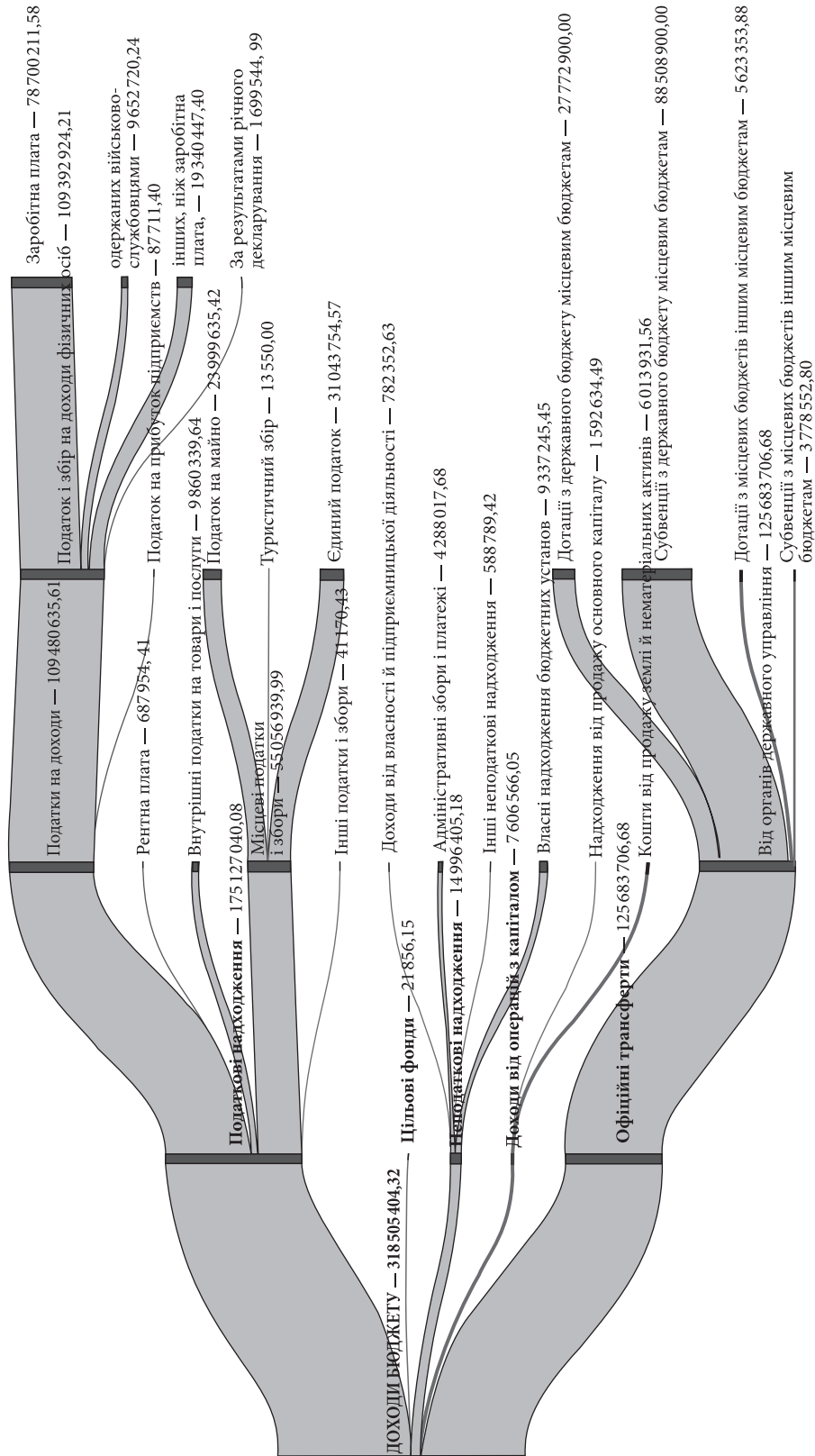

Рис. 2. Структура дохідної частини бюджету Дунаєвської міської ТТ
 Джерело: побудовано авторами за: open budget. URL: <https://openbudget.gov.ua/>

го бюджету, і вже з нього виконком місцевої ради оплачує працю педагогів своєї громади. З обласного бюджету громадам також надходять субвенції, але значно менші за обсягом. Зазвичай їх направляють на оплату спільних для громад усієї області проектів, зокрема на будівництво або ремонт дороги, реставрацію визначних пам'яток культури тощо².

Дотації, навпаки, не направляють на конкретні цілі. Це кошти, які держава безповоротно передає органам місцевого самоврядування, коли вони мають значний дефіцит бюджету, тобто коли витрачають грошей більше, ніж отримують. Ці гроші відразу йдуть на все те, що не вдалося профінансувати власним коштом громади. В ідеалі, місцева влада має правильно планувати свій бюджет, щоб у ньому не було значного розриву між доходами і видатками, тоді вищестоящим органам не потрібно буде дофінансовувати непокріті витрати з центрального бюджету³.

Для розуміння особливостей і шляхів формування дохідної частини місцевих бюджетів складемо на прикладі Дунаєвецької міської громади схему структури дохідної частини бюджету (рис. 2).

Проаналізуємо доходи бюджету Дунаєвецької міської ТГ за основними податковими надходженнями: податки на доходи фізичних осіб, а саме із заробітної плати, становлять 78,7 млн грн; у 2022 р. в громаду вперше надійшли в значному розмірі податкові надходження «Податок на доходи фізичних осіб з грошового забезпечення, грошових винагород та інших виплат, одержаних військовослужбовцями та особами рядового і начальницького складу, що сплачується податковими агентами» в розмірі 9,65 млн грн; також вагомий вплив має податок на доходи фізичних осіб, що сплачується податковими агентами, з доходів платника податку інших, ніж заробітна плата, — 19,3 млн грн. Місцеві податки і збори представлено такими податками: єдиний податок — 31,0 млн грн і податок на майно — 23,9 млн грн. Як у всіх громадах Кам'янець-Подільського району, присутній великий вплив офіційних трансфертів, що становлять 125,68 млн грн.

Сучасні методи податкового планування наповнення місцевих бюджетів дозволяють знизити ризики невизначеності оцінок під час прийняття стратегічних рішень, провести верифікацію прогнозних даних, що відбувається завдяки:

- обґрунтуванню розмірів планових податкових надходжень;
- урахуванню регіональних особливостей соціально-економічного розвитку тощо [9].

Практичний аспект податкової політики на рівні громад має чималий діапазон функціональних проявів: збалансування фінансових інтересів суб'єктів — платників податків, забезпечення зацікавленості кожної відокремленої структури у формуванні власної дохідної бази й

² Там само.

³ Бюджетний кодекс України № 2456-VI від 08.07.2010 р. С. 8. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>

активізації діяльності з її розширення. Реалізація податкової політики здійснюється через податкове регулювання, яке має власний набір інструментів управління податковими грошовими потоками [9].

Щоб установити рівень виконання дохідної частини місцевих бюджетів, проаналізуємо виконання дохідної частини за доходами бюджету територіальних громад, взявши за основу територіальні громади Кам'янець-Подільського району, яку поділимо на дві групи (табл. 1 і 2). Такий поділ на групи зумовлений тим, що сім громад, які входять до I групи, забезпечують виконання дохідної частини за рахунок податкових і неподаткових надходжень і доходів від операцій з капіталом. У II групі (де виділено вісім громад) спостерігаємо пряму залежність виконання дохідної частини бюджетів територіальних громад від офіційних трансфертів, де її частка перевершує власні надходження.

Аналіз за даними табл. 1 виконання дохідної частини за доходами бюджету територіальних громад (I група) демонструє порівняння виконання за статтями в довоєнний період (2021 р.) і під час війни (2022 р.). Отже, фіксуємо загальне невиконання у 2022 р. планових показників. Так, неподаткові надходження Гуменецької сільської ТГ — виконання 63,92 %, Чемеровецької селищної ТГ — виконання 97,73 %. За доходами від операцій з капіталом планові показники виконано в Дунаєвецькій міській ТГ — 209,89 %, Чемеровецькій селищній ТГ — 276,89 %; решта ТГ не змогли виконати планові надходження за даною групою надходжень. Причин цього було декілька: воєнні дії, не реалістичне прогнозування планових показників операцій з капіталом і невміння працювати у форс-мажорних обставинах. Отже, у II—III кварталах доцільно було б скоригувати планові показники. У зв'язку з дефіцитом державного бюджету як у 2021 р., так і у 2022 р. за статтею надходження було незначне невиконання офіційних трансфертів у межах 0,01—0,05 %, проте цю різницю вдалося скоригувати за рахунок власних надходжень.

Аналіз за даними табл. 2 виконання дохідної частини за доходами бюджету територіальних громад (II група) показує перевиконання податкових надходжень усіх ТГ, крім Смотрицької селищної — 99,35 %. За статтею «Неподаткові надходження» спостерігається невиконання надходжень по таких ТГ: Гуківська сільська (99,6 %), Маківська сільська (84,65 %), Орининська сільська (43,94 %), Смотрицька селищна (78,09 %) і Жванецька сільська (91,15 %). Виконання статті «Доходи від операцій з капіталом» спостерігається лише в Закупненській селищній ТГ (100 %). Отже, урахувавши дефіцит державного бюджету у 2021 і 2022 рр., за надходженнями було незначне невиконання офіційних трансфертів у межах 0,01—0,05 %, і цю різницю вдалося скоригувати за допомогою власних надходжень.

На основі наведених у табл. 1 і 2 даних покажемо динаміку виконання у 2022 р. прогнозованої дохідної частини бюджету у I і II групах (рис. 3 і 4).

Таблиця 1. Виконання дохідної частини за доходами бюджетів ТГ Кам'янець-Подільського району — I група, %

Назва ТГ	Податкові надходження		Неподаткові надходження		Доходи від операцій з капіталом		Офіційні трансферти		Цільові фонди	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Кам'янець-Подільська міська	104,22	108,71	155,25	138,51	103,72	58,96	99,96	99,61	144,61	112,56
Дунаєвська міська	104,29	104,79	131,36	158,42	202,18	209,89	99,98	99,64	x	x
Чемеровецька селищна	102,16	101,66	74,61	97,73	x	276,89	99,78	99,58	x	x
Гуменецька сільська	99,51	100,58	172,1	63,92	100	x	99,88	99,84	x	x
Новоушицька селищна	97,85	104,84	122,33	125,4	129,91	59,2	99,92	99,99	x	x
Слобідсько-Кульчієвецька сільська	113,85	112,79	152,56	267,92	x	99,89	99,88	99,97	x	x
Новодунаєвська селищна	101,49	95,67	346,82	117,43	146,85	x	99,99	100	x	x

Примітка: x — доходів не отримано.

Джерело: розроблено і складено авторами за: open budget. URL: <https://openbudget.gov.ua/>

Таблиця 2. Виконання дохідної частини за доходами бюджетів ТГ Кам'янець-Подільського району — II група, %

Назва ТГ	Податкові надходження		Неподаткові надходження		Доходи від операцій з капіталом		Офіційні трансферти		Цільові фонди	
	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022	2021	2022
Закупненська селищна	113,26	104,07	146,62	145,58	108,18	100	100	99,97	x	x
Староушицька селищна	103,88	102,42	228,35	197,73	111,8	x	99,71	99,74	x	144,07
Гуківська сільська	104,04	105,11	105,22	99,6	x	x	99,87	99,77	x	x
Маківська сільська	100,86	124,68	97,76	84,65	x	x	99,99	99,98	x	x
Орининська сільська	109,95	115,47	103,04	43,94	x	x	99,81	99,97	x	x
Смогтрицька селищна	105,35	99,35	146,23	78,09	x	x	99,81	99,98	x	x
Китайгородська сільська	107,93	104,17	120,91	101,99	x	x	99,99	99,91	x	x
Жванецька сільська	104,65	109,03	124,21	91,15	x	x	99,57	99,96	x	x

Примітка: x — доходів не отримано.

Джерело: розроблено і складено авторами за: open budget. URL: <https://openbudget.gov.ua/>

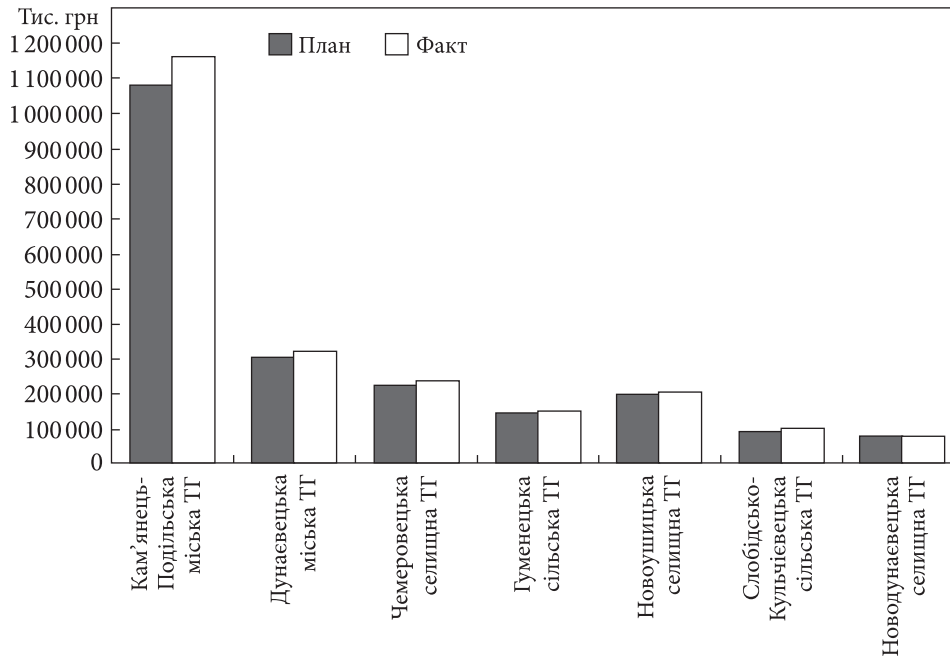

Рис. 3. Динаміка виконання прогнозованої дохідної частини бюджетів ТГ у 2022 р. — I група, тис. грн
 Джерело: побудовано авторами за: open budget. URL: <https://openbudget.gov.ua/>

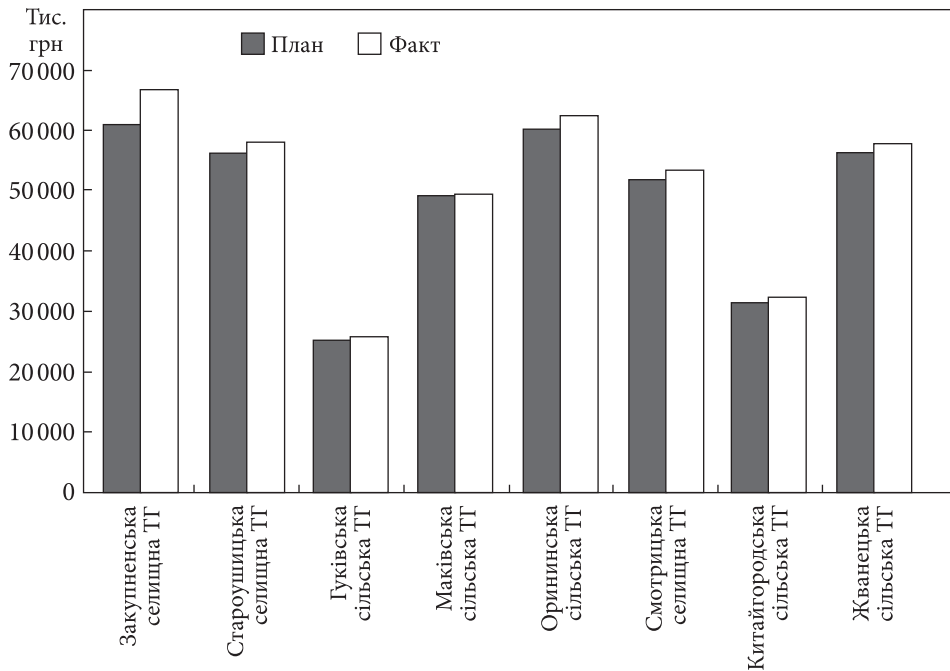

Рис. 4. Динаміка виконання прогнозованої дохідної частини бюджетів ТГ у 2022 р. — II група, тис. грн
 Джерело: побудовано авторами за: open budget. URL: <https://openbudget.gov.ua/>

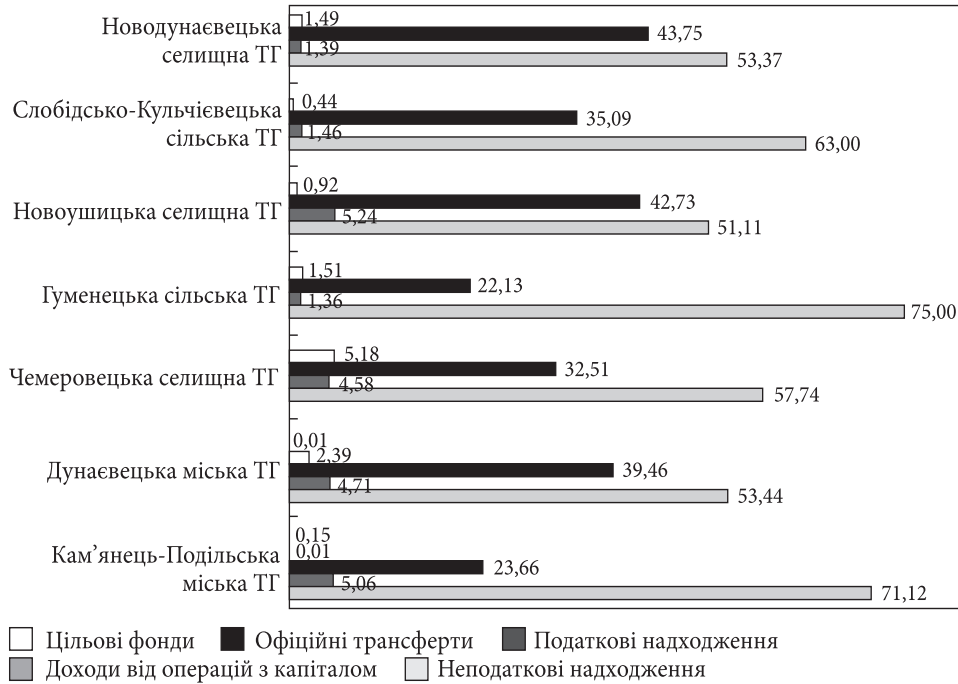

Рис. 5. Структура дохідної частини бюджетів ТГ — I група, %

Джерело: побудовано авторами за: open budget. URL: <https://openbudget.gov.ua/>

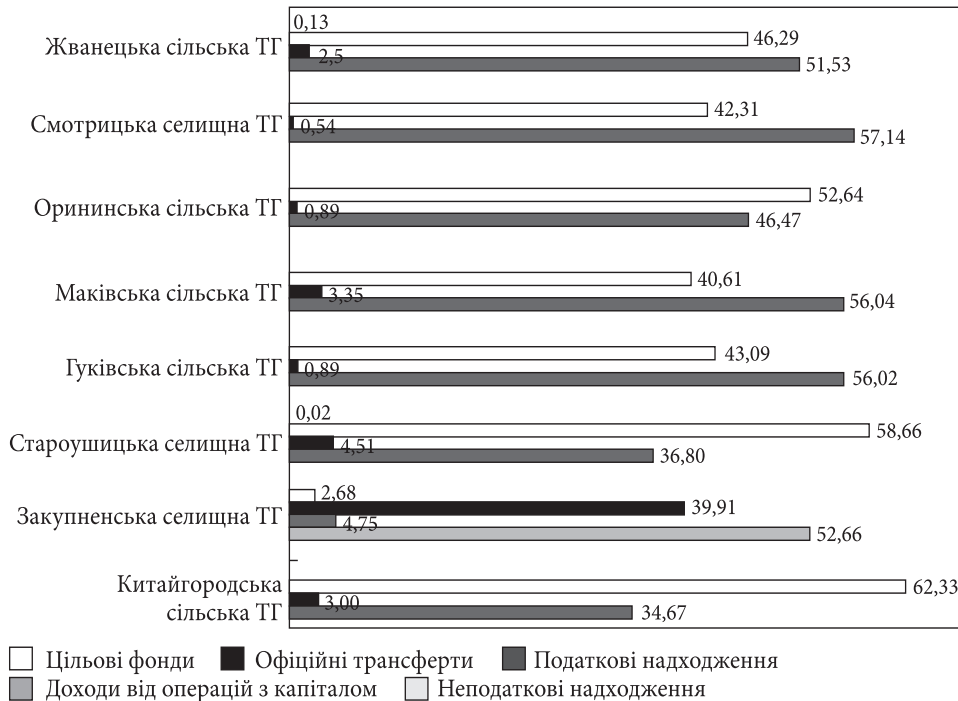

Рис. 6. Структура дохідної частини бюджетів ТГ — II група, %

Джерело: побудовано авторами за: open budget. URL: <https://openbudget.gov.ua/>

Проаналізувавши динаміку виконання прогнозованої дохідної частини бюджетів у 2022 р. у I групі, ми встановили, що майже всі ТГ, крім Новодунаєвецької селищної, перевиконали план доходів на 2022 р. (детальніше див. табл. 1).

Проаналізувавши динаміку виконання прогнозованої дохідної частини бюджетів у 2022 р. (II група), ми встановили, що всі громади незначно перевиконали план доходів на 2022 р., крім Закупненської селищної ТГ, яка перевиконала планові показники дохідної частини на 10 %. Таке виконання планових показників у II групі пояснюється тим, що тут малі порівняно з I групою обсяги доходів; більша частина доходів ТГ залежить від офіційних трансфертів з боку держави. Розгляд прогнозу виконання дохідної частини бюджету у 2022 р. по I і II групах показав збільшення фактичних фінансових надходжень над плановими. Такі зміни зумовили додаткове залучення інвестицій і створення сприятливих умов для ефективного розвитку підприємництва в територіальних громадах. З огляду на це, проаналізуємо структуру дохідної частини бюджету територіальної громади (рис. 5 і 6).

У I групі основна стаття доходу бюджету — податкові надходження, які сягають від 51,11 % у Новоушицькій селищній ТГ до 75 % у Гуменецькій сільській ТГ. Залежність від офіційних трансфертів є високою в Новодунаєвецькій і Новоушицькій селищних ТГ — відповідно, 43,75 і 42,73 %, що відображає високий рівень залежності від своєчасних грошових надходжень з боку держави у вигляді міжбюджетних трансфертів. Низька залежність від офіційних трансфертів спостерігається в Гуменецькій сільській і Кам'янець-Подільській міській ТГ — відповідно, 22,13 і 23,66 %. Решті ж територіальних громад I групи рекомендується знизити залежність від трансфертів до 20—25 % за рахунок збільшення податкових і неподаткових надходжень, операцій з капіталом і розробити стратегію оптимізації закладів початкової та середньої освіти, оскільки сьогодні вони утримуються завдяки державному фінансуванню.

У II групі ситуація є протилежною порівняно з I групою. Формування дохідної частини бюджетів прямо залежить від розміру офіційних трансфертів. Критичною ситуація є в Китайгородській сільській (62,33 %), Староушицькій селищній (58,66 %) і Орининській сільській (52,64%) територіальних громадах. Висока залежність від офіційних трансфертів говорить про нерозвинутість великого і середнього підприємництва в даних громадах, низькі податкові й неподаткові надходження, сировинну орієнтованість виробництва, відсутність або незначний вплив місцевих податків (туристичний збір). У всіх громадах низький рівень податкових і неподаткових надходжень — від 34,67 % у Китайгородській сільській до 57,14 % у Смотрицькій селищній ТГ. Це дозволяє зробити висновок, що в ТГ проводиться неефективна податкова політика, незначна інвестиційна привабливість громад, високий рівень безробіття серед місцевих жителів, у наявності сезонна зайнятість, відсутні великі й середні підприємства з переробки сільськогосподарської продукції.

ВИСНОВКИ

З початком повномасштабної війни 24 лютого 2022 р. в державі призупинено децентралізаційні процеси, більшість заходів у місцевому самоврядуванні здійснюється через консультування з районними й обласними військовими адміністраціями. Як наслідок, прийняття управлінських рішень потребує значно більшого часу, ніж раніше. Виконання дохідної частини бюджетів територіальних громад є центральною стадією бюджетного процесу, на якій здійснюється реалізація запланованих програм, завдань і заходів розвитку будь-якої територіальної громади.

Аналіз структури дохідної частини бюджетів територіальних громад Кам'янець-Подільського району I групи свідчить про наявність тенденцій щодо збільшення їх обсягів, що, безумовно, є позитивним явищем діяльності органів місцевого самоврядування. Однак у II групі спостерігаємо, що більшу частину бюджетів становлять офіційні трансферти, а це негативно впливає на бюджети в цілому, адже громада не має повної фінансової самостійності.

За результатами проведеного аналізу структури дохідної частини бюджетів територіальних громад Кам'янець-Подільського району можна стверджувати, що кожна громада суттєво вирізняється своїми фінансовими надходженнями і розміром бюджету. Ці відмінності виявляються через: низьку фінансову спроможність; структурні відмінності за статтями доходів і видатків; відсутність достатніх податкових і неподаткових надходжень; соціально-економічне становище жителів громади тощо.

З огляду на це, подальші дослідження мають бути спрямовані на визначення шляхів збільшення податкових надходжень до бюджетів громад, формування фундаменту фінансової незалежності, посилення платоспроможності й фінансової стійкості громад, прискорення розвитку людського потенціалу. Для цього необхідно здійснити більш ґрунтовний аналіз неподаткових надходжень територіальних громад України з урахуванням шляхів формування доходів у воєнний період.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Арабчук Я.І. Фінансова децентралізація — основна складова спроможної громади. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2016. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2016_1_20
2. Горіховський М.В., Колісник В.А. Роль місцевого самоврядування в контексті децентралізації влади та публічного адміністрування. У: *Технології, інструменти та стратегії реалізації наукових досліджень*. Мат. II Міжн. наук. конференції (Львів, 24 вересня 2021 р.). Вінниця, Європейська наукова платформа, 2021. Т. 1. С. 73—76. URL: https://www.researchgate.net/publication/354928149_ROL_MISCEVOGO_SAMOVRADEVANNA_V_KONTEKSTI_DECENTRALIZACII_VLADI_TA_PUBLICNOGO_ADMINISTRUVANNA?_iepl%5BviewId%5D=4KveCnh610lTotlgOjvwFk&_iepl%5Bcontexts%5D%5B0%5D=projectUpdatesLog&_iepl%5BtargetEntityId%5D=PB%3A354928149&_iepl%5BinteractionType%5D=publicationTitle

3. Gorikhovskiy M., Oganessian V. Formation of fundamentals of Staroushytsk territorial community in Ukraine development strategy on the basis of SWOT-analysis. *Journal SEPIKE Special Edition Ukraine*. 2022. Part 2. P. 31—37. URL: https://5b925ea6-3d4e-400b-b5f3-32dc681218ff.filesusr.com/ugd/b199e2_cebf642007274b06a1c5aa4a3383b8fc.pdf
4. Беля А.Р. Аналіз формування доходів місцевих бюджетів в умовах адміністративно-фінансової децентралізації. *Бюджетна та податкова політика*. 2018. № 1 (129). С. 133—137. URL: [http://ird.gov.ua/sep/sep20181\(129\)/sep20181\(129\)_133_BelyaA.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20181(129)/sep20181(129)_133_BelyaA.pdf)
5. Надал С., Спасів Н. Доходи місцевих бюджетів у контексті децентралізації в Україні. *Вісник економіки*. 2016. № 2. С. 102—112. URL: <http://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj/article/view/692>
6. Лісничук О.А., Литовченко Н.А. Формування дохідної частини місцевих бюджетів в умовах бюджетної децентралізації. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2018. № 2. С. 169—180. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2018_2_15
7. Крупка М., Кульчицький М., Коваленко В. Трансформація ролі доходів місцевих бюджетів як інструменту бюджетного механізму в контексті децентралізації. *Світ фінансів*. 2018. № 3 (56). С. 7—18. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1078/1083>
8. Янковський В.А., Шендригоренко М.Т. Доходи місцевих бюджетів в Україні: сутнісна складова та сучасний стан у рамках реформи бюджетної децентралізації. *Бізнес інформ*. 2020. № 11. С. 331—337. URL: http://mail.business-inform.net/article/?year=2020&abstract=2020_11_0_331_337
9. Сукач О.М., Сарана Л.А., Гордієнко Л.А. Податкові інструменти регулювання доходів місцевих бюджетів. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. Серія «Економічна». 2021. № 101. С. 68—78. <https://doi.org/10.26565/2311-2379-2021-101-07>

Надійшла 20.02.2023

Прорецензована 07.03.2023

Доопрацьована 21.03.2023

Підписана до друку 03.04.2023

REFERENCES

1. Arabchuk Ya.I. Fiscal decentralization — the main component of public power. *Theory and practice of public administration and local self-government*, 2016, No. 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2016_1_20 [in Ukrainian].
2. Gorikhovskiy M.V., Kolisnyk V.A. The role of local self-government in the context of decentralization of power and public administration. In: Technologies, tools and strategies for carrying out scientific research. Proc. II Int. Sci. Conference (Lviv, September 24, 2021). Vinnytsya, 2021, Vol. 1, pp. 73-76. URL: https://www.researchgate.net/publication/354928149_ROL_MISCEVOGO_SAMOVRADEVANNA_V_KONTEKSTI_DECENTRALIZACII_VLADI_TA_PUBLICNOGO_ADMINISTRUVANNA?_iepl%5BviewId%5D=4KveCnh610llTotlgOjvwwFk&_iepl%5Bcontexts%5D%5B0%5D=projectUpdatesLog&_iepl%5BtargetEntityId%5D=PB%3A354928149&_iepl%5BinteractionType%5D=publicationTitle [in Ukrainian].
3. Gorikhovskiy M., Oganessian V. Formation of fundamentals of Staroushytsk territorial community in Ukraine development strategy on the basis of SWOT-analysis.

Journal SEPIKE Special Edition Ukraine, 2022, Part 2, pp. 31-37. URL: https://5b925ea6-3d4e-400b-b5f3-32dc681218ff.filesusr.com/ugd/b199e2_cebf642007274b06a1c5aa4a3383b8fc.pdf

4. Belya A. Analysis of the formation of local budget revenues in terms of administrative and financial decentralization. *Socio-economic problems of the modern period of Ukraine*, 2018, No. 1 (129), pp. 133-137. URL: [http://ird.gov.ua/sep/sep20181\(129\)/sep20181\(129\)_133_BelyaA.pdf](http://ird.gov.ua/sep/sep20181(129)/sep20181(129)_133_BelyaA.pdf) [in Ukrainian].
5. Nadal S., Spasiv N. Revenues of local budgets in the context of decentralization in Ukraine. *Herald of Economics*, 2016, No. 2, pp. 102-112. URL: <http://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj/article/view/692> [in Ukrainian].
6. Lisnichuk O., Litovchenko N. The formation of a profitable part of local budgets in terms of fiscal decentralization. *Proceedings of the University of State Fiscal Service of Ukraine*, 2018, No. 2, pp. 169-180. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpnudps_2018_2_15 [in Ukrainian].
7. Krupka M., Kulchytsky M., Kovalenko V. Transformation of the role of local budgets income as an instrument of budget mechanism in the context of decentralization. *World of Finance*, 2018, No. 3 (56), pp. 7-18. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1078/1083> [in Ukrainian].
8. Yankovskyi V.A., Shendryhorenko M.T. Revenues of Local Budgets in Ukraine: The Essential Component and the Current Situation in the Framework of the Budget Decentralization Reform. *Business Inform*, 2020, No. 11, pp. 331-337. URL: http://mail.business-inform.net/article/?year=2020&abstract=2020_11_0_331_337 [in Ukrainian].
9. Sukach O., Sarana L., Gordienko L. Tax instruments of local budget revenue regulation. *Bulletin of V.N. Karazin Kharkiv National University. Economic Series*, 2021, No. 101, pp. 68-78. <https://doi.org/10.26565/2311-2379-2021-101-07> [in Ukrainian].

Received on February 20, 2023

Reviewed on March 7, 2023

Revised on March 21, 2023

Signed for printing on April 3, 2023

Maksym Gorikhovskiy, PhD (Econ.),
Deputy Director for Educational Work
Professional College of Economics, Law and Information Technologies
of Kamyanets-Podilsky Tax Institute
21, Knyaziv Koriatovychiv St., Kamyanets-Podilsky, 32300, Ukraine

Valerik Oganetsyan, PhD (Econ.),
Lecturer, Head of Cycle Commission
Professional College of Economics, Law and Information Technologies
of Kamyanets-Podilsky Tax Institute
21, Knyaziv Koriatovychiv St., Kamyanets-Podilsky, 32300, Ukraine

Svitlana Voznyuk, PhD (Engineering), Lecturer
Professional College of Economics, Law and Information Technologies
of Kamyanets-Podilsky Tax Institute
21, Knyaziv Koriatovychiv St., Kamyanets-Podilsky, 32300, Ukraine

FORMATION OF TERRITORIAL COMMUNITIES'
REVENUES DURING THE WAR AND POST-WAR
RECONSTRUCTION (ON THE EXAMPLE OF KAMYANETS-
PODILSKY DISTRICT, KHMELNYTSKY REGION)

The war made adjustments to the planning and execution of territorial communities' revenue budgets, affecting significantly the filling and financial stability of the budgets. In the example of Kamyanets-Podilsky district, Khmelnytsky region, the structure of territorial communities' revenue budgets, which consist of various sources, was analyzed and evaluated. The main revenue sources are taxes, levies, and other mandatory payments paid by the population and enterprises. Subsidies from state and regional budgets can also count as the revenues of territorial community.

Each community in the Kamyanets-Podilsky district was studied with the division of the communities into two groups, which made it possible to analyze and identify patterns in the forecasting and execution of revenue budgets. The role of each type of taxes in the formation of the community budget was considered, and determined.

A detailed analysis of the structure of the ways of local revenue budget formation revealed an increasing flow, and increase in tax revenue in the "PIT — received by military personnel" structure. Mobilization processes affect the increase in the number of individuals who have employment and high wages, which positively affects the increase in revenues, but when forecasting the budget, it is necessary to take into account that after the victory, demobilization processes will take place and revenues will decrease.

The impact of decentralization on the independence of territorial communities from the state budget, their ability to independently secure their revenues and the level of dependence on state subsidies were examined. It was concluded that the formation of territorial communities' revenue budgets during the war and post-war reconstruction was a complex process that required a comprehensive approach and the cooperation of all stakeholders.

Keywords: *revenues of territorial communities; budget; decentralization; local finance; tax revenues; non-tax revenues; revenues from capital transactions; intergovernmental transfers.*